

Sl. 1. Stara škola sa zvonikom u Gotalovu izgrađena 1868. godine (vl. mons. Alojzije Petrović).

Škola Gotalovo

„Saga“ o gradnji škole u Gotalovu

TEREZA SALAJPAL

U radu je prikazana, izgradnja nove školske zgrade unutar četiri državna okvira, s osvrtom na povijest mjesta Gotalovo i povijest prve škole. Izgradnja nove škole je trajala punih 30 godina, od prve dokumentacije do realizacije građevnog objekta. Težište je stavljeno na strukturno-funkcionalni prikaz državnog uređenja u odnosu na školstvo, unutar određenog državnog okvira. Proces gradnje povezan je, ne samo s materijalnim mogućnostima društva i brojem djece školskih obveznika, već i s ideološkim matriksom pripadajućeg društveno-političkog uređenja, koji se zrcali u odnosu prema gradnji školskih objekata.

Ključne riječi: gradnja škole, funkcioniranje ustanova, ideološki matriks

1. Uvod

Komunizam je poricao slobodu, poricao je duh i poricao je osobnost.

Nikolaj A. Berdjajev

Metodologija rada – u ovom radu prenose se podatci iz zapisa učitelja u *Ljetopisu – Spomenici pučke škole Gotalova*, od njena početka, školske godine 1891./92. do 1945./46. godine te iz „knjige“ *Zapisnika sastanaka Školskog odbora Osnovne škole Gotalovo* od školske godine 1946./47. do kraja 1962. godine. Izdvojeni su podatci koji su se odnosili na gradnju škole. Obuhvaćeni su i povijesni podatci o počecima škole i „sudbini“ prve školske zgrade. Težište je stavljeno na podatke; o gradnji nove školske zgrade, poduzetim radnjama, tijekom gradnje i zaprekama u gradnji. Usporedbom i analizom razvrstanih i grupiranih podataka u četiri državna okvira, pokušalo se iščitati ideologijski matriks pripadajućeg društveno-političkog uređenja, koji se zrcali kroz odnos prema školstvu.

Naseljavanje današnjeg Gotalova, prema usmenoj predaji,¹ započelo je iz sela Trčkovec, koje je pripadalo općini i župi Drnje. De-

putacija sela Trčkovec (današnji Torčec) otišla je 1828. godine u Beč zamoliti cara da se Trčkovčani, ugroženi nadiranjem voda Drave – nakon kopanja kanala radi regulacije korita rijeke – presele na njenu lijevu obalu, što je car odobrio. Na tom području svoje posjede imao je carski visoko pozicionirani časnik Gottal, po kojem je naselje dobilo ime Gotalovo. Odobrenjem cara, 1830. godine mjesto se odcijepilo od općine i župe Drnje kojoj je pripadalo i pripojeno je općini i župi Gola. Učestalim poplavama i zaleđivanjima rijeke Drave zimi, mještanima je otežano prelaženje preko rijeke (radi obavljanja poslova, vjerskih obreda i dužnosti) što je bio razlog odcijepljenja od općine i župe Drnje.

Naseljavanje mjesta počelo je 1812. godine, prema zapisu prvih krštenika i uvidom u Knjigu rođenih i umrlih, koja se čuva u varaždinskom arhivu.²

Škola u Gotalovu utemeljena je 1834. godine, u vrijeme Vojne krajine. Kao učionica, služila je drvena kuća s jednom prostorijom. Bila je pod ingerencijom vojnih časnika do ukiuća Vojne krajine 1871. godine.³

² Usmena predaja, mons. Al. Petrović.

³ *Spomenica – Ljetopis pučke škole Gotalovo*, zapisao prvi učitelj Mijo Kovač.

¹ *Spomenica – Ljetopis pučke škole Gotalovo*, zap. 1 učitelj Mijo Kovač.

2. Školstvo u Austro-Ugarskoj Monarhiji

2.1. Izgradnja i funkcioniranje škole

Godina 1868. Zbog velikog broja školske djece nedostatka i neadekvatnosti prostora drvene školske zgrade, 1868. godine sagrađena je nova škola od opeke, koja se sastojala od jedne školske sobe i dvije sobe za stan učitelja. Škola je imala zakladu od 1.100 forinti – „zakladitelj“ je mjesna upravna općina. Do 1874. godine u školi su bila tri razreda (pohađala su ih tri godišta). Prvi učitelj u školi bio je Mijo Kovač, rodom iz Drnja – gdje je učiteljevao, a premjestio ga je školski nadzornik Ivan Šitz. Učitelj je dobivao plaću od 30 forinti na godinu, iz općinske blagajne Peteranca, a manje troškove snosilo je selo. Uživao je pola jutra oranice i dobivao 12 hvati drva. Svaka kuća mu je davala $\frac{1}{4}$ „mjerova“ kukuruza. Učiteljska plaća je 1848. godine povećana na 120 forinti godišnje, no u Gotalovu je učitelj dobivao samo 60 forinti, za ostatak novca je uživao dva i pol jutra oranice. Učitelji su postavljeni dekretom Visoke kr. zemaljske vlade, *Odjela za bogoštovlje i nastavu*, koji je određivao promaknuća i učiteljsku plaću. Vrijedno je napomenuti da je na završni školski ispit u školu dolazio školski nadzornik, časnici, stotnik iz Peteranca i zapovjednik postaje u Goli. U školi se učilo samo čitati, pisati, računati i vjeronauk. Školskim zakonom od 1. listopada 1875. godine škola je uvrštena u četvrti plaćevni razred s plaćom od 350 forinti godišnje, uz korištenje učiteljskog stana, vrta, jutra oranice i 12 hvati drva za ogrjev. Iste godine uvode se opetovnice.

Redoviti zapisi u *Ljetopisu* o funkcioniranju škole počinju sa školskom godinom 1880./1881. Škola je četverorazredna, mješovita, kombiniranih odjeljenja, uz redovite opetovnice. U školskoj godini 1897./98. postoji zapis da je školska zgrada u osrednjem stanju. Prostorije su nedostatne obzirom na veliki broj djece zbog čega je zatraženo uspostavljanje još jednog učiteljskog mjesta. Brigu o funkcioniranju škole vodi Školski odbor, kojeg čine vjeroučitelj, liječnik, mjesni školski učitelj, kao perovođa, te mjesni poglavar i tri do pet uglednih mještana, izbor kojih potvrđuje Općinsko vijeće nadležne općine. Vorilni Školski odbor čine: župnik (vjeroučitelj), upra-

vitelj škole, općinski načelnik i liječnik. Školski odbor sastaje se jednom mjesečno i vodi brigu o materijalnim potrebama i funkcioniranju škole.

2.2. Rasprave o gradnji nove školske zgrade

Prvi zapis, napomenu o potrebi većeg prostora zbog porasta broja školske djece i neprikladnom prostoru javlja se školske godine 1897./98., da bi ljetopisac u školskoj godini 1899./1900. ponovno zapisao da je zgrada škole u vrlo lošem stanju. Zbog vlage i pljesni te pretrpanosti razreda, neka djeca padaju u nesvijest.

Godina 1900. U srpnju 1900. godine upričena je „*doprinosbena*“ rasprava o gradnji škole. Sadašnja škola, stara 32 godine, u lošem je stanju, vlažna i nezdrava, ne odgovara higijenskim propisima. Stoga se zagovara podizanje nove školske zgrade. Rasprave se provlače iz godine u godinu, potkrijepljene potrebom za prostorom jer je škola proširena na dvorazrednu i ustrojeno je drugo radno mjesto za učiteljicu rimokatoličke vjere (1901./1902. godine), na koje je imenovana učiteljska kandidatkinja iz Zagreba. Zbog manjka prostorija, obuka se odvija i u popodnevnim satima, kombiniranjem nastave u pojedinim odjeljenjima. Pred Prvi svjetski rat, tijekom i nakon rata, zamiru rasprave o gradnji škole.⁴

3. Školstvo u Kraljevini Jugoslaviji

3.1. Zaklada za gradnju škole i pokretanje gradnje

Godina 1925./1926. Diobom zajedničke zemlje školske godine 1925./1926. škola je dobila odgovarajući dio, koji je prodan za 9.990 dinara i taj je novac namijenjen za gradnju škole obzirom da je stara zgrada trošna, vlažna i nema dovoljno svjetla. Stan učitelja je jedva uporabiv, zidovi otpadaju. Boravak u navedenim prostorima je štetan za zdravlje. Iduće godine nalazimo zapis učitelja da Općinsko vijeće Gole ne odobrava školski proračun, a ni vlasti se više ne osvrću na zadovoljavajući školski prostor i ne mare za školu.⁵

4 *Ljetopis pučke škole Gotalovo šk. god 1899./1900., 1899./1900.*

5 *Ljetopis pučke škole Gotalovo šk. god 1925./1926.*

Godina 1928. Prilikom proslave 100. godišnjice osnutka sela i posvete vatrogasnog doma, 1928. godine, učitelj Franjo Horvat, iznio je povijest mjesta i pokušao mještane potaknuti na gradnju škole i crkve, što nastavlja i iduće godine. Kako Prekodravlje potpada pod Savsku banovinu, na poticaj Školskog odbora, oblasni inženjer iz Osijeka načinio je prednacrt po kojem bi gradnja škole iznosila 750.000 dinara, što Školski odbor smatra pretjerano skupim. Osječka oblast je odobrila potporu od 30.000 dinara, no kako je oblast ukinuta, sve je postalo neizvjesno. Poslana je molba u Ministarstvo prosvjete, ali bez odgovora. „*Cijela ta administracija i procedura je vrlo komplicirana te je tako po ovom sistemu gotovo nemoguće sagraditi školu*“, piše učitelj Franjo Horvat.⁶

3.2. Posjet bana Savske banovine, dr. Josipa Šilovića, školi Gotalovo

Godina 1930. Dana 4. lipnja 1930. godine na svom inspekcijskom putovanju Gotalovo je posjetio ban Savske banovine dr. Josip Šilović te se uvjerio u potrebu gradnje škole, pa je izdao naređenje srezu i Općinskom poglavarstvu u Goli da se odmah pristupi gradnji škole.⁷ U proljeće, nakon odobrenja proračuna, trebalo je započeti s gradnjom. Međutim, to se nije dogodilo ni idućih godina zbog ekonomske krize.

Godina 1932./1933. Članovi Školskog odbora i učitelji ponovno potiču gradnju škole, školske godine 1932./33. Poslana je zamolba za novčanu pripomoć, uz nacrt školske zgrade Kr. banskoj upravi u Zagrebu. Bivši ban, dr. J. Šilović nekoliko je puta intervenirao kod Kr. banske uprave, radi doznačivanja pomoći za gradnju škole. Zbog novčane krize, banska uprava je akte pohranila! Radi neuporabivosti zgrade, učitelj više nije stanovao u pripadajućem školskom stanu. Mjesni školski odbor je mišljenja da je svaki popravak izlišan zbog lošeg stanja zgrade.

3.3. Dokument o gradnji škole

O poduzetim radnjama za gradnju škole na višoj instanci iz vremena Kraljevine Ju-

6 Ljetopis pučke škole Gotalovo šk. god 1928./1929.

7 HORVAT, Franjo.: Ljetopis pučke (osnovne) škole Gotalovo, lipanj 1930. godine.

goslavije postoji dokument (priložen u „knjižici zapisnika“) iz kojeg navodim najbitnije. „*PREDMER (dokaznica mjera) za dogradnju dvo-razredne škole s jednim stanom oženjenog učitelja, a drugim stanom za učitelja neženju u selu Gotalovo. Dokument izdaje Ministarstvo građevine, Građevinska direkcija Zagreb – Tehnički odeljak pri sreskom načelstvu u Bjelovaru: Kraljevina Jugoslavija, Banska uprava Savske banovine, Tehničko odeljenje V. K broja V. 21586/932: Vidio šef tehničkog odjela 28. jula 1932. (potpis nejasan). Sastavio Bogdan Đurković tehničar*“. Dokument sadrži detaljan opis potrebnog materijala za gradnju škole po stavkama, obuhvaća količinu predviđenu za gradnju jednokatnice. Također, obuhvaća težačke radnje (iskopavanje zemlje za podrum, zahodsku jamu, temelje i kanalizaciju, s predviđenim kubicima zemlje). Izračun uključuje količinu pijeska i šodra za temeljne zidove, vanjsko stubište, hodnik kata, zahod na prvom katu te tavan – zidarske i pokrivačke radnje; betonsko temeljno zide, zide podruma i podnožja, betonsko zide zahodske jame, betonske ploče podruma, zahoda i stubišta, podlogu – betonski pod tavana, betonske podove u izbama i zahodima, stepenice od betona. Nadalje; zidanje zida u prizemlju, stubišnog zida, zidanje zida na prvom katu, zidanje dimnjaka – horizontalnu i vertikalnu izolaciju, žbukanje unutarne i vanjske zgrade, gruba žbuka i grubo i fino žbukanje stijena, štukaturna žbuka; nabava željeznih nosača, pokrivanje krova, sljemena i grebena; tesarske radnje; nabava građe za krovnište (izraženo u kvadratnim metrima i kubicima: stropne grede – nabava grednika); limarske radnje (podkrovni žljebovi, odvodne krovne cijevi); stolarske radnje, daščani pod; soboslikarske radnje (oslikavanje tri sobe prizemlja). Predviđene količine materijala su detaljno unesene, a nakon revizije projekta ispravljene crvenom tintom. Dokument je izrađen i izdan u Bjelovaru mjeseca jula 1932. godine. Ispitao: potpis nadležne osobe nečitak.⁸

3.4. „Putovanje akta“ od općine do Hrvatske banske uprave

Godina 1933./1934. Obzirom da je školska zgrada derutna, ponovno je pitanje gradnje škole aktualno. Ravnatelj škole zapisuje

8 Dokument priložen uz „knjižicu zapisnika“.

„Sva akta putuju na Hrvatsku Bansku upravu uz razna objašnjenja, a Uprava vraća ista uz objašnjenje da je nemoguća tolika novčana pomoć Hrvatske banske uprave, pošto nije dovoljan fond mjesne školske općine s kojim bi se mogla otpočeti gradnja. Banska uprava stavlja upit općinskoj upravi u Goli koliko je voljna osigurati za novogradnju škole u Gotalovu. Ova odgovara da ne može ništa u svom budžetu osigurati i tako su propale sve nade“. Iškolski odbori i općinska uprava Gola su protiv popravaka stare školske zgrade, dok se s druge strane ne pruža nikakva mogućnost novogradnje. Uprava škole stavila je u školski proračun stavku od 10.000 dinara za popravak učiteljskog stana, koja je u općinskom proračunu prebačena u fond za novogradnju. Općinski odbornici uvidjeli su da se pitanje škole mora riješiti i obećali su dogođine podići zajam od 50.000 dinara, tako da bi fond za novogradnju iznosio 90.000 dinara čime bi se gradnja mogla započeti.⁹

3.5. Stručni pregled školske zgrade – audijencija kod bana

Ni iduće školske godine, 1934./35. nema pomaka u pogledu gradnje iako je školska zgrada derutna. Općinski odbor u proračunu „nije htio osigurati ništa u tu svrhu“ zapisuje upravitelj škole. Mjesni školski odbor zatražio je komisijski pregled uporabivosti školske zgrade, čiji trošak je morao snositi sam jer je općinska uprava Gola to odbila. Pregled je obavio stručnjak iz bjelovarske tehničke sekcije, koji je ustanovio da zgrada ne odgovara namjeni, a nije ni za popravak, stoga je nužna izgradnja nove školske zgrade.¹⁰ Iduće školske godine 1935./1936. žalbe i intervencije u pogledu gradnje škole ostale su bezuspješne. Općinski odbor Gole, zahvalio je na dužnosti, a vlasti nisu poduzele ništa u pogledu nalaza tehničkog stručnjaka o stanju zgrade. Sljedeće godine Školski odbor je zatražio intervenciju Kr. banske uprave, gdje je stručnjak iz bjelovarske tehničke sekcije primljen na audijenciju kod bana no, sve je ostalo isto jer Općinski odbor nije htio prihvatiti predloženi proračun Školskog odbora Gotalova za novogradnju.¹¹

9 Ljetopis – spomenica pučke škole Gotalovo šk. god. 1933./1934.

10 KOVAČ, Josip: Ljetopis pučke škole Gotalovo šk. god. 1934./1935.

11 Ljetopis pučke škole Gotalovo šk. god. 1935./1936., 1936./1937.

3.6. Zapadni zid zgrade se odvojio – popravak škole

Godina 1937./1938. U međuvremenu, zapadni zid zgrade se odvojio od ostalih zidova, zgrada je u ruševnom stanju, vrata i prozori se ne mogu zatvoriti, podovi su truli. Učiteljski stan je neuporabiv. U njemu 5 godina nitko ne stanuje. Školsko dvorište je razgrađeno. Kako nije bilo izgleda za gradnju nove zgrade, Školski odbor i učitelji su se odlučili na nužni popravak stare škole. Svi izdatci za popravak školske zgrade, gospodarskih zgrada i ograde, odlukom Mjesnog školskog odbora, po odobrenju nadležnog Kotarskog poglavarstva u Koprivnici, namireni su iz Zaklade za novogradnju škole u Gotalovu. Prilikom popravka školske zgrade uklonjen je toranj u kojem je prije gradnje mjesne crkve bilo zvono.¹² Uspostavom Banovine Hrvatske općinski odbor postavlja nove članove Školskog odbora s V. Ciganekom kao predsjednikom i blagajnikom I. Podunajcem.

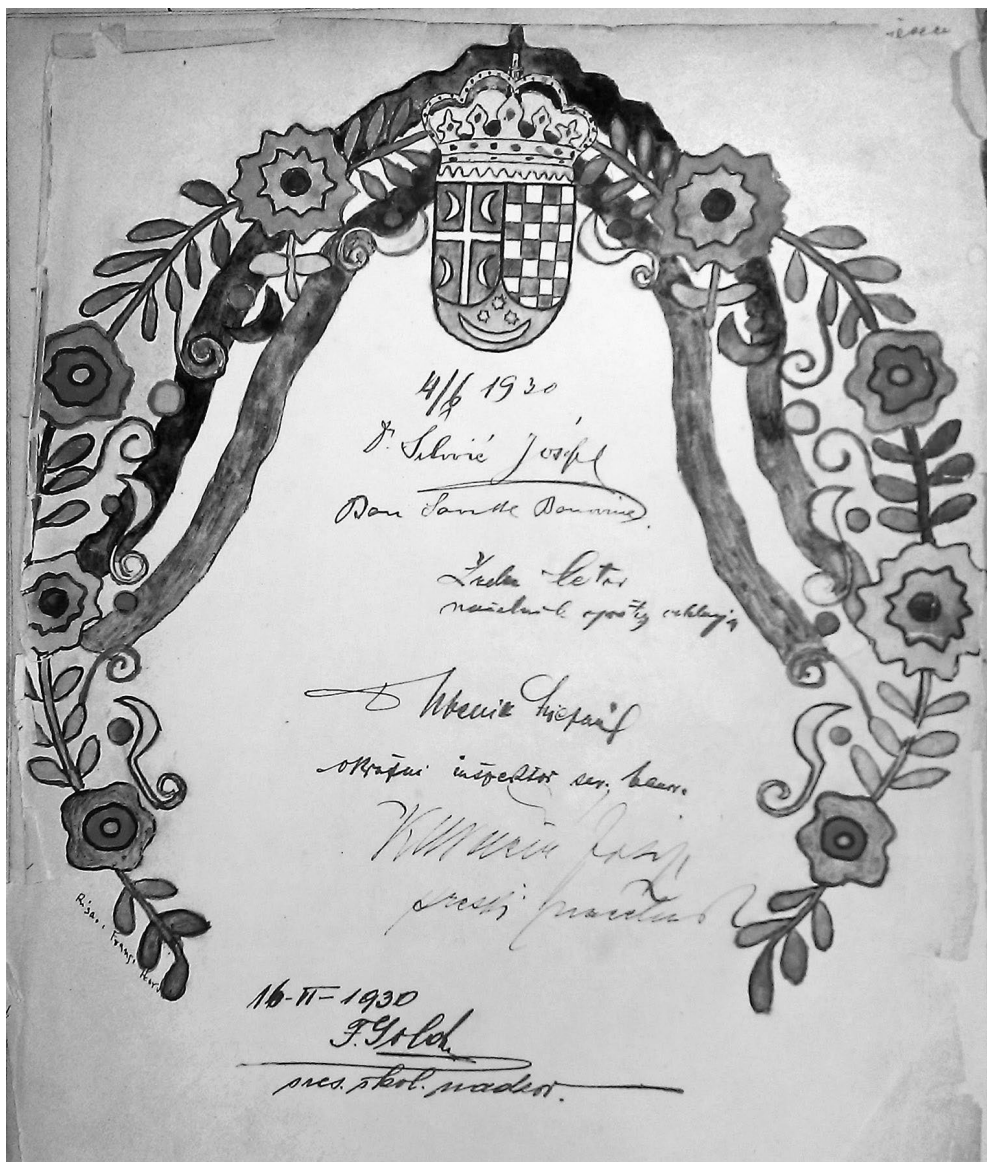
4. Školstvo u NDH

4.1. Očevid Povjerenstva i doprema građevinskog materijala

Godina 1941./1942. U zapisima Ljetopisa, iz vremena Dragutina Kaniškog, a pogotovo nakon rata, možemo iščitati način organizacije i funkcioniranja škole, no najveći dio zapisa odnosi se na gradnju škole. Rješenjem Ministarstva za bogoštovlje i nastavu u Zagrebu, br. 69965 dodijeljena je pripomoć za izgradnju škole od 300.000 kuna, stoga je školski odbor 2. prosinca 1941. godine zaključio da se gradnja škole povjeri Ministarstvu javnih radova, radi što solidnije izvedbe. Dana 4. lipnja 1942. godine, školu je pohodio izaslanik tehničkog odjela iz Bjelovara i izmjerio gradišće. Predloženo je da se nova škola gradi na kat zbog pojeftinjenja gradnje. Dana 17. lipnja 1942. godine obavljen je očevid Povjerenstva u vezi gradnje. Prisutni su bili Mihovil Sabolek, viši izvjestitelj ministarstva i Stjepan Horduk, županijski školski izvjestitelj.

Godina 1943. Početkom lipnja 1943. godine počela je iz Križevaca željeznicom stiza-

12 HORVAT, Ivan.: Ljetopis pučke škole Gotalovo šk. god. 1937./1938.

Sl. 2. Uspomena na dolazak bana Josipa Šilovića 1930. godine u Pučku školu Gotalovo; slika s potpisom bana i njegove pratnje (preslik iz *Ljetopisa Osnovne škole Gotalovo*).

ti opeka i crijep na željezničku stanicu Botovo. *Ministarstvo prosvjete i bogoštovlja* u Zagrebu dalo je 500.000 kn, za koje je tehnički odjel u Bjelovaru, naručio i platio opeku i crijep. Školski odbor, na čelu s predsjednikom Tomom Mihalićem i mjesnim starješinom Stjepanom Saboličekom, vodio je brigu o dopremi i skladištenju materijala uz pomoć ostalih odbornika. Dopremljeno je 36.000 opeke (u prvoj „turi“), u srpnju još 54.300 komada opeke, a ukupno 90.300 komada. Radi razrušenih pruga postojale su poteškoće kod dopremanja ugovorenih vagona opeke. Nakon završnih školskih svečanosti, tijekom lipnja i srpnja, mještani su organizirano prevezli 5.700 komada crijepa i svu

opeke koja je stigla u Botovo.¹³ Gradnja škole nije započeta zbog ratnih okolnosti.

5. Školstvo u SFR Jugoslaviji

5.1. Gradnja zadružnog doma građevinskim materijalom škole

Godina 1945. Škola mijenja ime u Narodnu osnovnu školu u Gotalovu. Dana 21. lipnja 1945. godine prestala je funkcija Školskog odbora i brigu o održavanju škole preuzeo je mje-

¹³ KANIŠKI, Dragutin: *Ljetopis pučke škole Gotalovo*, šk. god. 1941./1942., 1942./1943., 1943./1944.

sni NOO u Gotalovu. Sljedećih godina nema zapisnika o funkcioniranju škole. Od 1949. godine tu ulogu preuzima prosvjetni aktiv – Savjet škole, koji funkcionira po principu ranijeg Školskog odbora (predsjednik, blagajnik, upravitelj škole te 3 – 5 viđenijih mještana).

Godina 1947./1948. Nakon završetka rata, gradnja škole je zamrla. Obzirom da je 1948. godina bila obilježena forsiranom kolektivizacijom i izgradnjom zadrudnih domova, školski odbor je 78.000 cigle namijenjene za gradnju škole, uz povrat, ustupio za izgradnju zadrudnog doma. Dio materijala je nestao (3.000 opeke), dok je dio opeke (4.000) i crijepa posuđen i/ili nakon rata poklonjen mještanima za popravak jako oštećenih domova u ratnim operacijama. Dogovoru o posudbi građevinskog materijala i izgradnji zadrudnog doma prethodili su masovni sastanci, čija tema je bila: kolektivizacija, prosvjeđivanje narodnih masa i ostvarenje petogodišnjeg plana. Izlaganja je, osim učitelja D. Kaniškog imao i I. Premec, prvoborac, zvan Geplin. On je izlagao na temu *Zadrudni i prosvjetni život u selu* povodom gradnje zadrudnog doma i isticao: „Nije dovoljno biti pismen, nego treba biti i prosvjećen. Prosvjećen istini dublje pogleda u oči, prosudi pravo i krivo, daje svoje mišljenje u interesu napretka opće kulture i civilizacije.“¹⁴ Pitanje ustupljene cigle za izgradnju zadrudnog doma ponovno je pokrenuto na sastancima Školskog odbora i prosvjetnog aktiva, u povezanosti s potrebama škole i materijalnom pomoći, koja se, zauzvrat, očekivala od zadruge. Zadrudni dom je izgrađen na eksproprijiranom zemljištu Blaža Saboličeka i još trojice vlasnika, koji su se tome odupirali, ali bez uspjeha. To zemljište, po položaju je bilo najpovoljnije, po mišljenju drugova, za gradnju reprezentativnog zadrudnog doma, kakav je prvi izgrađen u kotaru Koprivnica. Iz tog vremena datira dopis koji slijedi u nastavku.

Godina 1948. Dopis Ministarstvu prosvjete i kulture NR Hrvatske br. 65/1948. – Riješeno 5. lipnja 1948. godine: „*Građevni odbor za gradnju zadrudnog doma u Gotalovu, kotar Koprivnica u smislu raspisa – Naslova br. 26032/1948. od 26. travnja 1948., o korištenju i upotrebi školske imovine, moli za dodjeljivanje 87.000 cigle koja pripada školi Gotalovo, a u svrhu*

gradnje zadrudnog doma koji bi se trebao ove godine podići. Opeka za gradnju škole je nabavljena 1943. ali kako nije ni petogodišnjim planom predviđena gradnja nove školske zgrade u Gotalovu, a da zbog vremenskih okolnosti ne bi propala, postoje opravdani razlozi da se zamolbi udovolji i da Ministarstvo prosvjete i kulture ciglu dodjeli građevinskom odboru za gradnju zadrudnog doma. Kada bude planom predviđena gradnja škole u Gotalovu, narod će sam za školu izraditi ciglu, te gradnju pravovremeno osposobiti tim materijalom.

U očekivanju povoljnog rješenja molbe: Smrt fašizmu – sloboda narodu!

Za građevinski odbor zadrudnog doma – potpis načelnika nečitljiv.“

Na dostavnici potvrđen primitak kopije br. 65, 10. lipnja 1948. godine od strane Osnovne škole *Gotalovo* (vjerojatno kopija originala).¹⁵

5.2. Posuđeni građevinski materijal i osiguranje prostora za nastavu

Godina 1952. Pokretanje pitanja posuđenog građevinskog materijala namijenjenog izgradnji škole ponovno je otvoreno nakon četiri godine. Upravitelj škole D. Kaniški 15. siječnja 1952. godine dopisom se obraća Savjetu za prosvjetu i kulturu NO kotara Koprivnice, u kojem izvještava o posudbi 78.000 komada opeke, koju je preuzela *Poljoprivredna zadruška Gotalovo*, za gradnju zadrudnog doma. Od posuđene opeke ugrađeno je 74.000 komada u zadrudni dom, a s gradilišta je otuđeno oko 3.000 komada opeke, broj se sa sigurnošću nije mogao utvrditi. Predstavnici zadruge izjavili su da će 4.000 kvalitetne opeke biti nadoknađeno školi.

Savjet za prosvjetu i kulturu NO kotara povratnim dopisom br. 1318/52. skreće pažnju upravi škole da je potrebno od *Poljoprivredne zadruge Gotalovo* zatražiti pisanu obavezu o povratku opeke školi – o čemu zadruška treba voditi računa.

Na zajedničkom sastanku mjesnog NO, uprave *Poljoprivredne zadruge, Narodnog fronta*, osnovne partijske organizacije i Školskog odbora, raspravljalo se o potrebi skladištenja preostalih 4.000 komada opeke i građevinskog materijala nabavljenog 1943. i 1944. godine kako bi se sačuvalo od propadanja. Obzi-

14 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole *Gotalovo*, veljača, 1947. godine.

15 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole *Gotalovo* 1948. godine.

rom da je rad škole proširen i na peti razred, odlučeno je unajmljivanje prostorija u združnom domu, uz naplatu. Raspravljalo se o troškovima opremanja prostorija, nabavi i dovozu novih školskih klupa, stolarskoj preradi starih školskih klupa, za što je zadužen Franjo Lovković, uz materijalnu naknadu. Na jednom od sastanaka raspravljano je o odbijeni ustupanja školskog obradivog zemljišta za fiskalno društvo *Partizan*. Zbog dotrajalosti školske zgrade, tijekom praznika izvedeni su zidarski radovi, *vapnjenje* prostorija i prekrivanje krovovišta, za što su određeni izvođači radova i ugovorena cijena. Tijekom godine održano je devet sastanaka Školskog odbora.¹⁶

5.3. Rasprava o gradnji škole i građevinski materijal

Godina 1953. Rasprava o gradnji nove škole ponovno je bila tema na sastanku u travnju 1953. godine. Raspravom je obuhvaćeno: 1. Dopis N.O. kotara br. 1478/II 1953. o predmetu pružanja materijalne pomoći kod gradnje škole; 2. O poduzimanju radnji od strane Školskog odbora za nabavu cigle i građevnog materijala od združnog doma; 3. Kotarska skupština će se održati 18. travnja 1953. godine i pretresati prosvjetni i kulturni život. Na njoj će sudjelovati član Školskog odbora i član kotarske skupštine Josip Šestak i podnijeti prijedlog za materijalno izdržavanje škole u 1953. godini.

Na idućoj sjednici se raspravljalo o premještanju 1.000 komada opeke, smještene ispod drveća, na suho mjesto, a u studenom 1953. godine Školski odbor raspravlja o posudbi 1.000 komada opeke za gradnju mrtvačnice na groblju u Gotalovu. S prijedlogom su se složili svi članovi Odbora, a jedan od njih je zadužen za ponovno preslagivanje i prebrojavanje opeke, radi posudbe. Opsežniji popravci na školskoj zgradi: krečenje svih prostorija, manji zidarski radovi povjereni su izvođaču radova prema predviđenoj cijeni, koja je povišena po završetku radova. Stolarski radovi su povjereni jednom od članova Školskog odbora, prema uobičajenoj cijeni usluga. Tijekom godine održano je sedam sastanaka Školskog odbora s obaveznom raspravom o gradnji škole.¹⁷

16 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole Gotalovo, 1952. godine.

17 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole Gotalovo 1953. godine.

5.4. Molbe nadležnim institucijama i obrazloženja

Godina 1954. Tijekom godine održano je pet sastanaka Školskog odbora na kojima se ponovno raspravlja o gradnji nove škole. Na sastanku u ožujku 1954. godine ističe se da je rasprava vođena više puta na Odboru i na masovnim sastancima, no problem se nije maknuo s mjesta. Stoga se šalje molba NO kotara s pisanim obrazloženjem: 1. Sadašnja školska zgrada ne odgovara svojoj svrsi obzirom na novi nastavni plan i program; 2. Narod je pripreman dati radnu snagu pri gradnji objekta; 3. škola raspolaže s 5.700 komada crijepa i 84.000 komada opeke, no potrebna je pomoć u kreditiranju gradnje. Na sastanku Školskog odbora u rujnu 1954. godine izabrani su članovi Školskog savjeta, s čijom ulogom je prisutne upoznao ravnatelj škole. Iznesena je potreba gradnje ograde oko škole. Nakon premijera prostora, ravnatelj i članovi Školskog odbora donijet će konačnu odluku i zatražiti od NO općine Gola potrebna materijalna sredstva. Članovi Školskog odbora su zaduženi za ponovno prebrojavanje i preslagivanja opeke i crijepa namijenjene za gradnju škole zbog primopredaje navedenog materijala novoizabranom Savjetu škole. U prosincu 1954. godine ponovno je na dnevnom redu rasprava o gradnji škole, sa zaključkom o ponovnom slanju molbe NO kotara s opširnim obrazloženjem. Postojeća škola je izgrađena 1868. godine (pred 86 godina) i sada je u derutnom stanju. Zidovi su vlažni do stropa, pljesnivi i otpadaju. Drvena konstrukcija objekta je povezana šipkama i prijeći joj urušavanje. Raspoloživi prostor u cjelini ne odgovara zahtjevima novog nastavnog plana i programa. Učionice su male i niske, prozori su mali, prostor je mračan, a zrak je težak i zagušljiv. Neophodno je potrebna još jedna učionica, kabinet i školska radionica. Stan učitelja u istoj zgradi je neupotrebitiv; vlažan, pljesniv, sa zidova otpada žbuka. U tom stanu već 1932. godine učitelji nisu htjeli stanovati. Potrebno je proširiti školsko igralište i propisno ga nanovo ograditi. Također, istaknuto je da NO općine Gola, u čiju nadležnost pripada škola u Gotalovu, ima na raspolaganju milijun dinara, ali nema razumijevanja za potrebe gradnje škole u Gotalovu. Školski odbor smatra da je nepravedno da se taj novac namjeni u druge svrhe. Ponovno je navedeno da škola raspo-

laže crijepom i opekam, a radove kod gradnje će dobrovoljno obavljati mještani. Ako njihovoj zamolbi neće biti udovoljeno, odbornici će pozvati sanitarnu inspekciju, da utvrdi i potvrdi neuporabivost školske zgrade te zabrani održavanje obuke i korištenje stana u zgradi škole. Molbu s navedenim obrazloženjem će u NO kotara osobno odnijeti Ivan Bodalec, član Školskog odbora.¹⁸

5.5. Preseljenje škole i sanitarna inspekcija

Godina 1955. Poziv sanitarne inspekcije. Tijekom godine održana su tri sastanka Školskog odbora i Savjeta. Rasprava o svemu poduzetom oko izgradnje škole vodi se u rujnu 1955. godine, sa zaključkom – izgradnja škole ili preseljenje škole u prostorije zadružnog doma uz plaćanje najamnine. Josip Lončar predlaže slanje izvještaja o stanju škole sanitarnoj inspekciji i traženje pregleda o uporabivosti objekta. Na temelju dobivenog nalaza sanitarne inspekcije postupiti i poduzeti potrebne radnje. O svemu je potrebno obavijestiti Odjel za prosvjetu i kulturu NO kotara, koji treba donijeti konačnu odluku i izvijestiti o preseljenju škole ili o mogućoj izgradnji škole u idućoj godini. Do tada bi školu privremeno preselili u zadružni dom. S navedenim prijedlogom Josipa Lončara svi su se složili.¹⁹

5.6. Doprema šljunka – problem posuđene opeke i crijepa

Godina 1956. Konstituiran je prošireni Školski odbor (s pet na sedam članova), krajem veljače 1956. godine, s obrazloženjem da se dosadnji članovi nisu dovoljno zalagali za izgradnju škole. Za predsjednika je odabran Josip Šestak, a blagajnu je preuzeo Valent Ciganek. Novi odbor održao je sedam sastanka u školskoj godini. Na sjednici odbora u travnju 1956. godine raspravljalo se o pripremnim radovima za gradnju škole: nabavi i dovozu pijeska i šljunka. Svaka konjska zaprega u selu treba dovesti jedan kubik šodra prema rasporedu, ukupno 148 kubika, uz prisustvo jednog člana Školskog odbora. Dovoz pijeska će se or-

ganizirati naknadno. Dugove koji se ne odazovu na predviđeni raspored rada, preispitati će članovi Školskog odbora.

Predsjednik odbora Josip Šestak zadužen je za obavještanje mještana koji su posudili crijep od škole da plate ili vrate jednak broj odnesenih crijepova. Na sastanku Odbora za deset dana, raspravljano je o slanju obavijesti mještanima dužnicima da vrate 4.778 komada crijepa i slanju obavijesti *Poljoprivrednoj zadruzi Gotalovo* o povratku 84.000 komada opeke tijekom godine. Rok predaje će se dogovoriti s drugovima iz *Zadruga* i Školskim odborom. Mještane koji nisu dovezli šoder treba obavijestiti da svoju obavezu izvrše, a ako se netko ne bi odazvao, treba ga preko NO općine prisiliti. Na sastanku Odbora početkom svibnja 1956. godine utvrđeno je da *PZ (Poljoprivredna zadruga) Gotalovo* nije sklona vratiti posuđenu opeku stoga članovi Odbora odlaze u nadležni NO kotara. Upravitelj *PZ Gotalovo* Ivan Petrović o povratu opeke nije sam mogao odlučiti te je poslana molba Upravnom odboru *PZ Gotalovo*, potom *Savez komunista*, koji se o tom pitanju nije izjasnio. No, nadležni u *PZ Gotalovo* obrazlažu kako zadružni dom nije gradila *PZ* (kojoj je dom pripao) nego vlast, stoga treba vlast odrediti „tko će, kada i od kuda vratiti opeku“. Ako se *PZ Gotalovo* naredi vraćanje opeke, vratit će je iz odobrenih sredstava. *Savez komunista (SK)* je donio odluku da se kredit ne može dobiti za povrat opeke – pripravnici su se odreći zgrade zadružnog doma, koji im se ne može oduzeti prisilno. Školski odbor odlučuje poslati dopis NO kotara i izvijestiti ga o nastaloj situaciji, dok će upravitelj škole osobno razgovarati s predsjednikom kotara. Na istoj sjednici izabrani su novi članovi Školskog odbora (Sočev, B. Šestak i I. Lovrenčić) umjesto M. Premec i I. Bodalec.²⁰

5.7. Pripreme za gradnju škole

Godina 1957. Odbor je održao osam sastanaka, a raspravljalo se o nizu bitnih pitanja u funkcioniranju škole: troškovima i poslovanju, nabavkama i popravcima, održavanju objekta, materijalnim sredstvima, namirivanju sredstava dobrovoljnim prilozima, preuzimanju škole kod promjene učitelja i slično. Zadnji sastanak bio je namijenjen budžetu za

18 Zapisnik šk. odbora *Osnovne škole Gotalovo* 1954. godine.

19 Zapisnik šk. odbora *Osnovne škole Gotalovo* 1955. godine.

20 Zapisnik šk. odbora *Osnovne škole Gotalovo* 1956. godine.

Sl. 3. Nova Osnovna škola Gotalovo, s društvenim prostorijama i učiteljskim stanovima – završena 1962. godine (snimila: R. Bračko – Medvarić).

idući godinu. U ožujku 1957. godine dogovoreno je da se utvrdi stanje hrastovih debala na pilani u Goli, namijenjenih za gradnju škole, dok će se drvo u školskom dvorištu dati istesati da ne propadne. Orahovo posječeno deblo će se ispiliti za mosnice i iskoristiti za gradnju. Na sjednici u studenom 1957. godine odlučeno je da i članovi Općinskog odbora porade na pitanju gradnje škole. Iduća sjednica bila je posvećena iznajmljivanju prostora za školsku kuhinju. Kao zadnja točka sastanka, krajem 1957. godine, pročitano je naređenje kotarske sanitarne inspekcije o neophodnom otklanjanju nedostataka u školskoj zgradi. Posljednji nalaz sanitarne inspekcije je od 31. lipnja 1957. godine.²¹

Godina 1958. Početkom svibnja 1958. godine održan je sastanak Školskog odbora s učiteljima i članovima KP-a, izabran je novi predsjednik (Slavko Sočev). Josip Šestak je izvijestio o predviđenoj gradnji škole tijekom lipnja. Stoga bi dužnici trebali vratiti 78.470 komada opeke i 4.778 komada crijepa te 92 komada žlijeba. Učitelj Vlahović je izvijestio o predviđenom trošku gradnje od dva i pol milijuna dinara. Mjesni odbornici iz Gotalova, trebaju saznati kojom će sumom novca raspola-

gati NO općine Gola i o tome izvijestiti Školski odbor. Neki članovi Odbora su se obvezali obići i podsjetiti dužnike za opeku i crijep u Gotalovu i Koprivnici, da na vrijeme vrate posuđeno. Na sastanku 15. svibnja 1958. godine prisutan je dovoljan broj članova za donošenje odluke u smislu propisa čl. 16. *Općeg zakona o upravljanju školama*. Sastanku su prisustvovali i članovi Savjeta za prosvjetu i kulturu NO općine Gola te 17 mještana, dužnika građevnog materijala i upravitelj *PZ Gotalova*, Ivan Petrović. Dužnici su se složili da *PZ Gotalovo* kupi opeku koju će oni otkupiti (da sva bude jednaka). Školski odbor se nije složio da Pavao Premec vraća stari crijep jer je novi skuplji od 20 dinara, a razlika u cijeni crijepa će se obračunati na više dužnika. U raspravi su se dotakli i očekivane pomoći od *PZ-a* u elektrifikaciji škole. Kako je upravitelj *Zadruga* odbio pomoć, dva posto samodoprinosu za gradnju škole, prenamijenjeno je za elektrifikaciju sela.²²

Na sastanku 20. lipnja 1958. godine raspravljalo se o: 1. nabavi pijeska (kupnji ili darovanju – količinu i cijenu kubnog metra pijeska, treba uglaviti Školski odbor s vlasnikom jame); 2. o čišćenju i ispražnjanju školskog štaglja, za odlaganje vagona vapna; 3. kopa-

21 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole *Gotalovo* 1957. godine.

22 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole *Gotalovo* 1958. godine.

nju jame iza štaglja za skladištenje ugašenog vapna. Dogovoreno je da se pozovu tajnik i predsjednik NO općine Gola, Josip Špoljar, i na zboru birača pojasne potrebu dobrovoljnog rada na gradnji škole, zbog uštede novaca. Odlukom komisije određeno je mjesto za gradnju škole, što zahtjeva rušenje štaglja. Stoga je na sastanku 3. kolovoza 1958. godine dogovoren termin dražbe štaglja – cijena 200.000 dinara – o prijedlogu obavijestiti NO općine Gola. Raspravljalo se i o izgradnja šupe za drva, sazivanju zbora birača radi radne snage i izvještavanju NO općine, za što je zadužen Slavko Sočev.²³

5.8. Problemi gradnje i funkcioniranje škole

Godina 1958. Nezadovoljstvo nacrtom zgrade. Na sastanku Odbora, 22. kolovoza 1958. godine, dogovoreno je mjesto za postavljanje šupe, nabava materijala i način gradnje kojom će rukovoditi Stjepan Podunajec. Školski odbor se nije složio s nacrtom školske zgrade jer je jedna učionica iza crkve (nedovoljno svjetla). Smatraju da nacrt treba preinačiti stoga će pozvati tajnika općine. U listopadu 1958. godine planirano je, na očišćenom prostoru za izgradnju škole, *iskolčenje* temelja škole za što je obavezu preuzeo Slavko Sočev, uz isplatu dnevnic, bez odbitaka, u visini 500 dinara. Osvrnuli su se i na prijevoz djece u školu Gola, traktorom bez cerade, a na povratku djeca nemaju mjesta ni za sjedenje. O tome treba pisanim putem obavijestiti NO općine Gola.

Prošireni sastanak Školskog odbora uz članove SSRH i SK Gotalova održan je početkom studenog 1958. godine. Glavna tema sastanka bila je organizacija proslava i zabava, nabava vina, organizacija tombola te kino-predstava. Dotaknuta je gradnja škole koja je „na mrtvoj točki“. Daske za betoniranje temelja nisu nabavljene, što je propust učitelja. Na idućem sastanku zadužen je drug Sočev da se raspita kod ing. Ivančića o nacrtu zgrade. Drug Podunajec je tražio isplatu dnevnica za rušenje štaglja, za što je potrebna dozvola NO općine Gola. Iz zapisnika sastanka od 17. prosinca 1958. godine, saznajemo da je *Savjet za prosvjetu i kulturu* donio odluku da viši razredi osmogodišnje škole pohađaju nastava

vu u Gotalovu. Time se otvara potreba nabave ogrjeva putem NO općine Gola i osiguranja sredstava za školsku kuhinju. Pokrenuto je pitanje namirenja duga za štagalj od Ivana Šestaka s krajnjim rokom isplate do 24. prosinca. Stjepan Podunajec zatražio je naknadu za rukovođenje pripremanja oko gradnje škole. Dodijeljeno mu je 8.000 dinara od novaca dobivenih prodajom štaglja. Da gradnja ne stoji „na mrtvoj točki“ zadužen je drug Sočev – da porazgovara s predsjednikom općine, Špoljarom o projektu, koji drug Ivančić nije dovršio iako je obećao. Za nacrt je potreban potpisani ugovor s drugom Ivančićem što je u ingerenciji predsjednika općine. Školski odbor je tijekom godine održao 11 sastanaka.²⁴

5.9. Prošireni sastanci Školskog odbora – problemi oko gradnje škole

Godina 1959. Prošireni sastanak Školskog odbora održan je 10. siječnja 1959. godine u prisustvu partijskog druga Stojadina Mitića. Izvješteno je da je Ivan Šestak isplatio štagalj u iznosu od 126.000 dinara, uz raniji predujam od 12.000 dinara prilikom nagodbe. Novac će se pohraniti na štednu knjižicu *PZ Gotalovo*. Obzirom na spor oko plaćanja struje u školskoj zgradi, zauzet je stav da struju treba platiti općina Gola jer podmiruje troškove rasvjete i za druge škole na svom području. Odbor se sastaje 13. veljače 1959. godine i raspravlja o troškovima održavanja škole, nabavi školskog materijala i ogrjeva te o poslovima oko gradnje škole. *PZ Gotalovo* je nabavila živo vapno, gašenje kojeg je odgođeno za toplije dane u ožujku. Troškove gašenja vapna treba platiti općina Gola, dok se gradnja škole treba povjeriti poduzeću koje bi to izvelo u vlastitoj režiji. Zaključili su kako NO općine Gola ne vodi organizaciju gradnje na zadovoljavajući način, do danas nema projekta iako se to povlači od listopada 1958. godine. Smatraju da zapreku za gradnju predstavljaju obećanja tajnika i predsjednika općine Gola i druga Ivančića. Krajem veljače 1959. godine na sastanku je izvješteno da nabavljena količina vapna neće biti dovoljna stoga se moli općinu Gola da otkupi još 150 metara vapna sa skladišta *PZ Gotalovo*. Za gašenje vapna potrebno je dnevno 10 radnika, s kojima će raditi po je-

23 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole *Gotalovo* 1958. godine.

24 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole *Gotalovo* 1958. godine.

dan član Školskog odbora prema rasporedu, što će se iznijeti na masovnom sastanku sela 1. ožujka. Raspravljalo se o plaćanju struje i potrebi sklapanja ugovora između Savjeta za prosvjetu i kulturu, općine Gola i *PZ Gotalovo* za najam zadrugnog prostora koji koristi škola. Na idućem sastanku upućena je drugarska kritika drugu Podunajcu zbog nedolaska na sastanke jer je prisustvo svakog člana važno, obzirom na gradnju škole. Ponovno se delegiraju članovi Odbora kao požurnica drugu Ivančiću za dovršenje nacrt. Tema je i povrat crijeva i opeke od zadruge te crijeva od druga Sokača. Sredinom ožujka održan je prošireni sastanak Odbora sa članovima SK i SSRN Gotalovo, a raspravljalo se o gradnji škole. Zatražena je pomoć od općinskog SSRN u rješavanju problema jer će se na sjednici NO općine Gola raspravljati o budžetu općine. Od nadležnih treba tražiti da se izjasne hoće li se graditi škola i potom se obratili NO kotara. Drug Sočev je izvijestio da je nacrt škole gotov i treba ići na reviziju. Zapisnik sa sastanaka se dostavljao NO općine Gola, Komitetu SK, SSRN općine i čekalo se izjašnjenje navedenih organizacija o gradnji škole. Na sastanku 16. travnja 1959. godine drug Vlahović je izvijestio o otpremnici na 15.700 kg vapna. Prisutni kod otvaranja magazina *PZ Gotalovo* potvrdili su da je navedena količina preuzeta. Nacrt za gradnju škole se pokrenuo. Čeka se rješenje Savjeta za privredu, a zatim će se dovršiti elaborat, potom objava licitacije da se započne s gradnjom. Na sastanku u svibnju 1959. godine izvješteno je da je elaborat gradnje škole gotov, na licitaciji se javilo jedino privatno građevinsko poduzeće – *Hižman* iz Drnja. Odluka će se donijeti ovisno o povoljnijoj ponudi. Zgrada bi trebala doći pod krov i učionice biti osposobljene za rad, kao i stan za učitelja. Predviđeno je rušenje stare školske zgrade, a materijal će se dijelom prodati, a dijelom ugraditi u novu zgradu škole.²⁵

5.10. Rješenje investitora i ugovor o gradnji

Godina 1959. Priloženo je rješenje investitora NOO Gola br 1592/2 (s navedenom česticom gradnje i točnom adresom) – izdao referent za komunalne poslove, dana 19. lipnja

1959. godine. Rješenje o građevinskog dozvoli Školskom odboru Gotalova, NOO Gola kao investitor, izdaje građevinsku dozvolu o izgradnji četverogodišnje škole, koja će se graditi prema odobrenom projektu, a u građevinskom pravcu koji je utvrdila komisija na licu mjesta. O izvedbi radova prema projektu, starat će se investitor (NOO Gola), nadzor će vršiti građing. Josip Carek. Tijekom 1959. godine započeta gradnja bit će stavljena pod krov i jedan dio zgrade uređen za korištenje. Po završetku gradnje investitor je dužan zatražiti tehnički pregled i pribaviti uporabnu dozvolu (tajnik Petar Dragišić). Tijekom srpnja 1959. godine na sastanku Odbora saznaje se da je potpisan ugovor s izvođačem radova Franjom Hižmanom iz Drnja. Radovi trebaju početi najkasnije u kolovozu 1959. godine. Na sastanku 20. kolovoza izvješteno je da je u *PZ Gotalovo* stigao crijev koji trebaju platiti dužnici i o tome ih valja obavijestiti. Ako se ne odazovu, pokušat će ih se natjerati za naplatu duga čekovima uz pomoć općine Gola. Rok isplate crijeva je 28. kolovoza. Potrebno je obavijestiti Alojza Perića za povrat posuđenog šljunka s gradilišta. Mjesna organizacija SSRN u Gotalovu poklonila je Školskom odboru 60 kg željeza za gradnju škole. Na idućem sastanku se govorilo o organiziranju dovoza šljunka i pijeska čega je ponestalo na gradilištu. O stanju gradnje izvijestio je drug Ciganek, 23. prosinca. Obzirom da na betoniranje temelja nisu utrošena sva odobrena sredstva, predloženo je da NO općine Gola ostatak sredstva namjeni za stolarske radove i nakon raspisane licitacije prihvati najpovoljniju ponudu. Tesanje balvana za školu povjeren je tesaru Ivanu Racu no, konačna odluka će se donijeti ovisno o uporabivosti trupaca na pilani u Goli. Tijekom cijele godine održano je ukupno 12 sastanaka.²⁶

5.11. Promjena projekta školske zgrade

Godina 1960. Na sastanku 17. ožujka 1960. godine upravitelj škole izvijestio je o promjenama u projektu škole, na sugestije drugova R. R. i Borka, o čemu Školski odbor nije obaviješten. Drug J. Špoljar je obrazložio da su drugovi iz kotara protiv podizanja kata na novogradnji zbog skupoće. Po njihovom viđenju predviđen raspored prostorija je nehigijenski i nepedagoš-

25 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole *Gotalovo* 1959. godine.

26 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole *Gotalovo* 1959. godine.

ki. Predsjednik Školskog odbora je predložio da drugovi dođu na narodni miting u Gotalovo i iznesu svoje postavke. Slijedila je oštra kritika postavki drugova iz kotara i zauzet stav da se nikako ne odstupa od sadašnjeg projekta školske zgrade. Do donošenja konačne odluke drug J. Špoljar je zatražio da se stara zgrada škole ne ruši. Razmatrala se i zamolba Školskog odbora Ždala, o posudbi 50.000 dinara za nabavu kinoprojektora. Novac će vratiti za dva mjeseca po isplati zatraženog kredita od banke. Prisutni članovi Odbora izrazili su bojazan o povratu novca, no ipak su pristali na posudbu zbog druga Špoljara. Međutim, naslućivanja odbornika u vezi povrata novca su se obistinila. Novac su morali utjerivati na sudu. Učiteljica Ana Vlahović upozorila je na potrebu osiguranja prostora za nastavu, kao i stan učitelja, ako se ruši stara zgrada. Na sastanku 31. ožujka 1960. godine pretresalo se o novom nacrtu zgrade škole. Stari nacrt, po kojem su izvedeni temelji, nije odobrila kotarska revizijska komisija, tvrdili su nadležni u općini Gola i kotaru Koprivnica. Sada se pravi novi nacrt školske zgrade koji bi trebao biti gotov do 15. travnja 1960. godine. Stara škola bi se rušila, a nova zgrada bi trebala biti gotova do sljedeće školske godine. Članovi Školskog odbora su začuđeni tvrdnjom da nacrt zgrade nije bio na reviziji, a po njemu su rađeni temelji. Smatraju da je selu potrebna zgrada kakva je predviđena prvim nacrtom (sala za masovne sastanke, predavanja, kinopredstave, priredbe), a baš zbog tih prostorija se digla buka i mijenja se plan gradnje. Drugovi iz kotara smatraju da Gotalovu ne treba takva zgrada, a neće se odazvati ni na masovni sastanak da narodu objasne razloge nastale promjene projekta. Svi su se složili da se uputi molba *Savjetu za prosvjetu i kulturu* u Zagrebu koju će osobno odnijeti članovi Školskog odbora koji su i općinski odbornici.²⁷

5.12. Obraćanje Savjetu za prosvjetu i kulturu NRH

Godina 1960. Savjetu za prosvjetu i kulturu NR Hrvatske – Zagreb (dopis neurudžbiran). Školski odbor u Gotalovu i odbor SSRN u ime seljana traži savjet i ujedno iznosi podatke o izgradnji škole. Škola u Gotalovu je utemeljena 1834. godine, a sadašnja školska zgrada izgrađena 1868. godine, je dotrajala i po sani-

tarnoj inspekciji u njoj je zabranjeno održavanje nastave (zadnji puta 13. lipnja 1957. godine). Odlučeno je da se izgradi nova škola na kat (za osam razreda), prema ranijem projektu. Međutim, NO općine Gola se odlučio za manju, četverogodišnju školu, s čime se ne slažu mještani ni Školski odbor. Selo ima 798 stanovnika, oko 100 polaznika osnovne škole, od toga u višim razredima (peti, šesti i sedmi) 43 učenika. Obzirom na zakonom utvrđeno obavezno osmogodišnje školovanje, učenici viših razreda moraju pohađati školu u Goli udaljenoj 7 km. Djeca uzrasta od 11 do 14 godina dnevno propješače 14 km uz vremenske nepogode, posebice u zimskom razdoblju, što je preveliko opterećenje i ugrožava zdravlje učenika. Praćenje nastave zbog umora je otežano, a za učenje ne ostaje dovoljno vremena nakon pješačenja od 5 do 6 sati dnevno. Osim toga, kretanje uz granicu nije bezopasno, pogotovo u kratkim zimskim danima, čemu se protivno roditelji. NO općine Gola je obećao prijevoz školske djece starim traktorom što također nije rješenje. Na zboru birača, kojem su prisustvovali drugovi iz Općine, obrazložene su potrebe i razlozi gradnje „osmogodišnje škole“, no, nisu naišli na razumijevanje nadležnih. Prije Drugog svjetskog rata poduzeti su koraci i odobrena gradnja škole, što je rat omeo. Škola raspolaže sa 60.000 komada opeke i 4.500 komada crijepa, pijeskom i šljunkom u dovoljnoj količini, svom radnom snagom, besplatnim dovozom materijala, dva i pol jutra školskog zemljišta na idealnom mjestu. Molbu upotpunjuju napomenom da iz obližnjeg naselja Otočka djeca većim dijelom pohađaju više razrede osnovne škole u Gotalovu. Općinski NO Gole odbio je zahtjev mještana za gradnju osmogodišnje škole zbog pomanjkanja nastavnika. Slijedi komentar o brizi države o školovanju nastavnika i napomena da se škola ne gradi za dvije godine, već za pokoljenja. Osim toga, zbog davanja seljana u porezu i drugim daćama, općina bi trebala uvažiti njihove zahtjeve i pronaći sredstva za gradnju škole. Očekuju povoljno rješenje i zahtijevaju dolazak jednog od drugova nadležne ustanove „da bi na licu mjesta vidio situaciju, čuo glas naših seljana i bez sugestije drugova iz općine, koji mislimo da imaju svoje planove na našu štetu, da ne dozvoljavaju gradnju osmogodišnje škole.“ (Školski odbor i SSRNJ).²⁸

27 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole Gotalovo, 1960. godine.

28 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole Gotalovo, 1960. godine.

5.13. Zapisnici masovnih sastanaka

Godina 1960. Masovni sastanak je održan 27. veljače 1960. godine u Gotalovu, a upriličen je zbog gradnje škole. Sastanku su nazočili žitelji sela Gotalovo, članovi SSRN, članovi SK i predsjednik općine Gola, Josip Špoljar (ukupno 90 osoba). Nakon izbora radnog predsjedništva sastanak je otvorio sekretar SK Gotalovo, Ivan Premec, pozdravnim govorom. Potom je drug Špoljar iznio povijest gradnje škole, koja se zavukla radi promjene projekta 1958. godine i pomanjkanja cementa 1959. godine. U gradnju je utrošeno 1.300.193 dinara. Na reviziju ugovora pozvan je izvođač i predsjednik je obećao ubrzanje gradnje jer je u budžetu općine Gola osigurano 3 milijuna dinara; općina Gola osigurala je 2 milijuna dinara u stanarskom fondu, tzv. kućarini. Stan učitelja bi trebao biti dogotovljen, kao i učionica. Stolarske radove je licitirao stolar Pavlović iz Koprivnice za 1.500.000 dinara i s njim se treba sklopiti ugovor. Drvo za krovšte bit će osigurano preko šumarije *Repaš*, potrebno je naći *cimermana* za izradu krovšta. Špoljar smatra da će radovi završiti tijekom *ferija* ili je u suprotnom potrebno negdje osigurati školski smještaj. Mještani u diskusiji smatraju da su zapostavljeni u odnosu na Golu u kojoj se gradi veterinarska stanica i stambena zgrada za veterinara. Raspravljalo se i o elektrifikaciji i nedostatku novaca u domaćinstvima, na koja je pao teret samodoprinos. „*Sekretar partije Premec je naglasio kako su mještani bili brzi sapri-lozima za zvonu u crkvi, a sada se bune na samodoprinos.*“ Drug Špoljar je zaključio da se radovi trebaju dovršiti do 30. ožujka, a tko neće novčano sudjelovati treba ga sankcionirati. Među inim rasprava se proširila na planove uljepšavanja sela i način kako će se namaknuti potrebna materijalna sredstva. Potegnuto je i pitanje šibika u narodnom vlasništvu, kojim se koriste oni koji na to imaju najmanje prava. Drug Špoljar je pojasnio kako je za to teško naći rješenje – vjerojatno će se šibici predati na uživanje *PZ Gotalovo*. Na sastanku se tražilo obrazloženje zbog odlaska djece u školu Gola, obzirom da su ranijih godina pohađala školu u Gotalovu, s navođenjem svih ranije pobrojanih poteškoća vezanih uz putovanje djece, uz naglasak na neosiguranom i neprimjerenom prijevozu djece. Drug Špoljar je pojasnio da u Osnovnoj školi *Gotalovo* nedostaje još je-

dan učitelj, za kojeg nije moguće naći stan u Gotalovu, a nema ni dovoljno učiteljskog kadra. Drug Premec je izložio drugarskoj kritici članove općinskog odbora iz Gotalova koji ne izvještavaju birače o radu NO općine Gola, što pogoduje širenju raznih glasina i nepravilnosti. Potrebno je održavati masovne sastanke češće i to će narodna vlast imati u vidu. Drug Premec se osvrnuo na negativnosti i istaknuo da treba pomagati one snage koje će se boriti za mir i slobodu pojedinca. Na kraju se osvrnuo na granicu i „delikatnosti“ kojoj su mještani izloženi.

Na sastanku odbora za gradnju škole 22. lipnja izvještava se da je došao cement u Koprivnicu. Problem je plaćanje jer banka bez dokumentacije neće podmiriti račun stoga će to učiniti *PZ Gotalovo*, uz povrat novca. Cement će dovesti zadružni traktori, a uskladištiti će se uz naplatu, u štaglju članova Školskog odbora.

Masovni sastanak je održan 24. lipnja 1960. godine u prisustvu 30 osoba. Izvješteno je o stanju gradnje škole; odobrenom projektu i nabavljenom cementu. Drug Ciganek pozvao je prisutne na dobrovoljni rad zbog rušenja stare škole te je napravljen popis i raspored mještana koji će sudjelovati u rušenju.²⁹

5.14. Prestanak gradnje škole – problemi s izvedenim radovima

Godina 1960. S gradnjom škole se prestalo, konstatirano je na sastanku Odbora 11. rujna 1960. godine, zbog nedostatka betonskog željeza koje se ne može nabaviti ni u Zagrebu. Odbornici su zabrinuti da zgrada neće biti stavljena pod krov prije zime. Izvođač radova nije zainteresiran da zidarske radove dovrši ove godine iako ima ugovornu obavezu. Dogovoreno je da NO općine Gola, kao investitor, pošalje dopis i požurnicu izvođaču radova, s upozorenjem na sankcije u slučaju neizvršavanja ugovora. Također je dogovorena rasprodaja materijala od razrušene zgrade stare škole koji je potrebno srediti i klasificirati te nakon procjene komisije, prodati. Određeni metri krovnih letvica nalaze se kod pojedinaca (navedenih poimence). Isti su dužni u školsko dvorište dopremiti letve koje će se nakon klasifikacije i komisijske procjene prodati. Prisutna Jana Vargantović postavila je upit

29 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole *Gotalovo*, 1960. godine

o količini otuđenog cementa, otpremljenog u Otočku po izvođaču radova, i potrebi obavještanja NO općine Gola o istom. Predložena je isplata 2.000 dinara za najamninu privatnog štaglja za skladištenje cementa. Prisutni nisu prihvatili cijenu od 150.000 dinara za izradu krovništva zgrade. Sastanak Školskog odbora održao se 1. studenog 1960. godine. Raspravljalo se o zapostavljanju i neuvažavanju planova i odluka Školskog odbora u nadležnim institucijama u odnosu na gradnju škole, čime članovi gube volju za rad. Ne vidi se ni s koje strane zainteresiranost, odlučnost ili poslovnost u vezi zamrlih radova gradnje. Izvoditelj radova se izgovara da s gradnjom Školski odbor nema veze, a općina drži da Školski odbor treba pokazati više odlučnosti i samostalnosti u pogledu gradnje. Građevinski materijal propada, u opasnosti je uskladišteni cement, kao i izgrađeni dio školske zgrade. Odlučili su se o cijeloj situaciji pismeno izvijestiti kotarski komitet SK u Koprivnici i zamoliti drugaricu sekretaricu Jelicu Radojčić da se cijela situacija raščisti.

Iz zapisnika sastanka održanog 28. prosinca 1960. godine (naknadno je pisan!) saznajemo da su radovi na školi došli do međukatne konstrukcije. Stalo se na betoniranju nosača. Prisutni smatraju da iduće sezone treba odmah početi s radom, potaknuti općinu Gola da na vrijeme učini s izvođačem ugovor i organizira gradnju. Odbor uočava da u projektu zgrade škole nema vodovodne instalacije, niti su predviđeni troškovi izvedbe iste – što smatraju apsurdom – i to treba u projektu ispraviti. Ponovno se raspravlja o nabavci materijala; opeka, crijep, cement, željezo koji se moraju osigurati na vrijeme. Tema je i prodaja drvene građe od stare škole, čiji je veliki dio iskoristio izvođač radova. Predloženo je da se drvena građa ponudi *Zadruzi* za 185.000 dinara, s čime su se odbornici i predsjednik općine Gola, Špoljar, složili. Učinjen je spisak preostalog građevinskog materijala, od pojedinaca uzetog materijala u tijeku gradnje, uključujući i izvođača radova.³⁰

1961. godina. Školski odbor je 3. ožujka 1961. godine raspravljao o stanju betonskih nosača koji su preslabi za predviđenu konstrukciju jer su se smrzli – betonirani su po hladnom vremenu, o čemu je izvješteno i na

zboru birača održanom 1. ožujka 1961. godine. Zaključeno je da se zatraži ispitivanje kvalitete nosača i stručno utvrdi stvarno stanje. Sa stanjem gradnje će se upoznati drugarica Jelica Radojčević i zamoliti za intervenciju – zastavljanje gradnje – do komisijske ocjene kvalitete nosača. Za to su zaduženi Branko Šestak i Ivan Šestak. Ponovno se raspravljalo o međukatnoj konstrukciji na sastanku 13. travnja 1961. godine. Na gradilište je izašla komisija i napravila zapisnik o stanju gradnje – nađen je modus za nastavak gradnje u prisutnosti kandidata za nadzorni organ, koji je imao drugačije stavove (anoniman). Raspravljalo se o namirivanju troškova građevinskom inspektoratu za dnevnicu 2.500 dinara i troškove automobila 1.000 dinara. Kako su 1961. godine na većem dijelu zgrade završili radovi, obavljen je tehnički pregled zgrade, nakon kojeg se zahtijeva otklanjanje uočenih manjkavosti na zgradi škole, s preporukom da se nakon otklonjenih nedostatak zatraži uporabna dozvola.³¹

5.15. Tehnički pregled i završni radovi na gradnji škole

Godina 1961. Izvještaj komisije o tehničkom pregledu izvedenih građevinskih radova na školskoj zgradi Gotalovo. Prema rješenju NO Općine Gola br. 2536/1 1961. od 20. rujna 1961. godine pod predsjedanjem Valenta Pintarca, građevinskog inspektora NO kotara Koprivnice, sanitarnog inspektora Žarka Marjanovića, predstavnika *Elektre* Josipa Piciğa te Ivana Šveговиć, referenta NO Gola. Navedeni su svi izvođači s kojima je investitor NO općine Gola potpisao ugovor o izvođenju radova ukupne predračunske vrijednosti 18 milijuna dinara. Nadzorni organ je arhitektonski tehničar Stjepan Sabol.

Komisija je pregledala izvedene radove na objektu i ustanovila da su djelomično dovršene učionice sa nusprostorijama i stambeni dio zgrade, na kojima su pregledom utvrđeni nedostatci, koje treba otkloniti izvođač radova, do 1. prosinca, da bi se mogle koristiti. U ostalim prostorijama građevinski i završni radovi nisu ni započeti. Primjedbe su se odnosile na kvalitetu radova i sigurnost. Uključivale su: elektroinstalaterske radove, zidarske (na stepeništu, vodoinstalaterske

30 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole Gotalovo, 1960. godine

31 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole Gotalovo, 1961. godine.

u sanitarnom čvoru, jako manjkavoj krovnoj konstrukciji, što treba prilagoditi propisima). Upozoreno je na manjkavosti izvedbe na sanitarnim čvorovima i septičkoj jami (sanitarni inspektor), zaštiti od požara, postavljanju gromobrana. Prostorije kao hala se ne mogu koristiti do tehničkog pregleda ostalog dijela objekta. Uporabna dozvola će se izdati nakon dovršenja čitavog objekta. Prije otvorenja školskog objekta građevinski inspektor će, s ostalim članovima komisije, ponovno pregledati objekt – nakon obavijesti izvođača ili investitora.³²

Godina 1962. Na sljedećem sastanku 16. travnja 1962. godine tema je parketiranje društvenih prostorija sa školskim materijalom, što će izvesti na dobrovoljnoj bazi (Saboliček i Lovković). Govorilo se o završetku jednog zahoda, žbukanju prostorija, hodnika i stepeništa. Radovi bi se ponudili zidarima koji su do sada radili na dobrovoljnoj bazi. Formirana je komisija za dogovor o zidarskim radovima. Izrada ograde na stepeništu, na dobrovoljnoj bazi, povjerena je Ivanu Premcu. Prigodom proširenog sastanka Školskog odbora i 18 članova SSRN, raspravljalo se o dovršenju društvenih prostorija sredstvima od prodaje celuloze, za što imaju, po Josipu Šestaku, odobrenje općine Gola. Celulozu bi preuzela PZ Gotalovo, a sječu bi obavili domaći ljudi uz naknadu (drva za ogrjev). Zapisnik (s papira) od 7. svibnja 1962. godine donosi izvještaj komisije o nastavku radova. Dogovara se izgradnja ograde oko škole s majstorima iz Drnja, kupnja željeza za ogradu, sa ključkom da će ogradu izraditi Ivan Premec. Cijena zidarskih radova od 80.000 dinara nije prihvaćena te je odlučeno da se razmotre ponude majstora iz Ždala. Školski odbor 5. srpnja 1962. godine raspravlja o ogradi na stubištu, vodoinstalaterskim radovima, radovima na stubištu i društvenim prostorijama, koje bi izveo Pošta iz Drnja, a ogradu ispred škole majstor iz Otoka ili Drnja. S majstorima će se potpisati ugovori u prisustvu tročlane komisije. Za vodoinstalaterske radove ponudu je dao Barčanec, sa specifikacijom cijena materijala i rada. Josip Šestak zatražio je dnevnice za sječu drva – punih 14 dana i određena

je visina od 800 dinara.³³

U knjizi zapisnika kao ni na umetnutim vrlo neurednim zapisima sastanaka na papirima (od kojih su se vjerojatno neki zagubili) nisu nađeni podatci o uporabnoj dozvoli za rad škole, nakon završenih radova, kao ni o svečanom otvorenju, što je bilo uobičajeno.

O svečanom otvorenju također nije nadevano ni priopćenje u tisku, što je vjerojatno vezano uz izoliranost područja i nedostupnosti zbog (u ono vrijeme) nedostatne prometne povezanosti s kotarom Koprivnica. (Drava se prelazila skelom i/ili čamcem, postojala je loša cestovna poveznica s Drnjem i poljski put do željezničke stanice Botovo.).

6. Rasprava

Opisanu seriju sastanaka o gradnji škole tijekom više od trideset godina, možemo promatrati kroz nekoliko leća, u odnosu na pripadajući državni okvir. Vrijeme Vojne krajine obilježeno je podizanjem škola, relativnom brigom o njihovom održavanju, opismenjanju puka na području njene ingerencije, što u Prekodravlju rezultira nestankom nepismenih još daleke 1868. godine. Ukidanjem Vojne krajine 1871. godine u poučavanju djeluju školovani učitelji, naslonjeni na značajnu odgojnu ulogu Crkve; putem vjeronauka, učešća u školskim odborima, nadzoru učiteljstva te aktivnom podupiranju prosvjetiteljstva i podizanju škola. Ta briga o školstvu početkom novog 20. stoljeća jenjava. To se iščitava u ne poduzimanju sanacijskih mjera i usporene gradnje škola. Još prije Prvog svjetskog rata upozorava se na trošnost školske zgrade iz 1868. godine, pretrpanost i nedostatak prostora radi velikog broja školske djece te nasušnu potrebu za novom prostranijom školom.

U zapisima kroničara tijekom Kraljevine Jugoslavije, uočavamo strukturno-funkcionalnu razinu vladajućeg sustava, tromost i nedjelotvornost administrativnih struktura. Rješenja, odluke institucija, u hijerarhijskom nizu od ministarstava, preko županija i kotara do općinskih razina, predugo putuju i/ili stoje u ladicama. Školski odbor i upravitelji škole nastoje isposlovati gradnju trošne škole urušena zida (školske godine 1932./1933.)

32 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole Gotalovo, 1961. godine (Nesređen zapisnik na komadu papira!).

33 Zapisnik šk. odbora Osnovne škole Gotalovo, 1962. godine (nesređeni zapisnici, neki na komadu papira za omatanje)

i više puta se obraćaju nadležnim institucijama. Uspijevaju isposlovati posjet bana Savske banovine dr. Josipa Šilovića kojeg su uvjerali u potrebu gradnje škole. Ban urgira u nekoliko navrata u nadležnom ministarstvu, ali se akti pohranjuju, a sredstva ne odobravaju. Izrađeni projekt četverorazredne škole na kat (sa stano-
vima učitelja) i pratećim troškovnikom ostaje „mrtvo slovo na papiru“. Sredstva se ne dodjeljuju jer su troškovi gradnje preveliki. Kako je škola u ruševnom stanju, neophodan popravak namiruje se sredstvima iz *Zaklade za gradnju škole*. Uspostavom NDH, nakon pregleda školske zgrade 1941. godine, Ministarstvo bogostovlja i nastave odobrava materijalna sredstva kojima Odjel za izgradnju u Bjelovaru nabavlja 93.000 komada opeke i 5.700 komada crijeva te isti, usprkos ratnom stanju i razrušenim prugama, dostavlja željeznicom u stanicu Botovo. Zalaganjem Školskog odbora i mještana građevni materijal je dopremljen, uskladišten na gradilištu škole. Zbog rata, gradnja škole je odgođena.

Završetkom rata i uspostavom SFR Jugoslavije zamire gradnja škole. Usprkos snažnoj propagandi o prosvjećivanju i opismenjavanju narodnih masa, prioritet je kolektivizacija sela i izgradnja zadružnih domova. Građevni materijal namijenjen izgradnji škole koristi se za gradnju zadružnog doma, 1948. godine. Dio materijala nestaje (3.000 komada opeke), dio je posuđen mještanima uz povrat, a dio poklonjen onima u ratu razrušenih domova. Pitanje gradnje škole pokreće se 1952. godine i godinama povlači na brojnim sastancima Školskog odbora, proširenog školskog odbora sa SSRN i članovima KP, masovnim sastancima uz prisustvo društveno-političkih radnika, predsjednika i tajnika nadležne općine. Sastanci su održavani od 1952. godine, najmanje 4 – 5 puta godišnje; 1956. i 1957. godine 7 puta; 1959. godine 12 puta; 1960. godine 9 puta; 1961. i 1962. godine bilo je 4 – 6 sastanaka godišnje. Na svim navedenim sastancima težište je bilo na gradnji i stanju gradnje škole. Usputno se raspravljalo o funkcioniranju i materijalnim potrebama škole te administrativnom preuzimanju škole zbog česte promjene učitelja.

Zainteresiranost Školskog odbora za gradnju škole i njihovo angažiranje se može iščitati iz velikog broja sastanaka i upornosti u postizanju zacrtanog cilja (zamolbe, rješenja,

vraćanje zamolbi, promjene projekta, uplitanje nestručnih osoba). Na sastancima je pokazana briga i silna želja da se ostvari prvotno idejno rješenje – školske zgrade na kat. Odbornici vode brigu o nabavi svih vrsta građevinskog materijala, njegovu skladištenju, pripremnim radovima kod gradnje, međusobnoj raspodjeli zaduženja, ali i materijalnoj naknadi u dnevnicama. Promišljeno se iskorištava materijal srušene zgrade stare škole; klasificira se, procjenjuje i prodaje ili koristi za druge namjene. Prošireni sastanci Školskog odbora (članovima SSRN i SK) su upriličeni kod pojave problema u gradnji škole, a zbog slanja molbi i obavještenja o stanju gradnje – najčešće Odjelu za prosvjetu i kulturu, kotarskog NO, Ministarstvu prosvjete NR Hrvatske - s opširnim obrazloženjima stavova, želja i zapreka u ostvarenju cilja. O zaključcima sastanaka Školskog odbora, šalju se izvješća NO općine, područnim organizacijama SSRN i nadležnoj organizaciji KP.

Masovni sastanci održavaju se zbog organiziranja dobrovoljnog rada na gradnji, osiguranju samodoprinosu, pojavi problema (promjena projekta, prekid gradnje, nepravilno izvedeno betoniranje, nesuglasica između investitora NO općine Gola i Školskog odbora, osiguravanja sredstava i prioriteta, prekida gradnje, komisijskih pregleda i slično). Masovni i prošireni sastanci organiziraju se kod pojave problema u gradnji i podupiratelj su Školskom odboru u traženju pomoći i obrazloženja od odgovornih u nadležnim institucijama. Ipak, vrhovno savjetodavno tijelo i/ili krajnja instanca donošenja konačnog rješenja bio je komitet KP i njen sekretar, sa značajnim utjecajem na odluke, lokalnih partijskih članova i sekretara, umreženih s predstavnicima vlasti.

Zapisnike o gradnji škole u Gotalovu možemo iščitati, ne samo na opisanoj strukturalno-funkcionalnoj, već i na ideološkoj, socijalnoj i moralno-etičnoj razini. Ideologijska matrica vidljiva je u davanju prioriteta izgradnji zadružnog doma i korištenju građevinskog materijala škole u ideološke svrhe. Prevagu u dopuštanju željenog projekta (zgrade na kat) ima isticanje i inzistiranje na potrebi prostora za masovne sastanke, društveno-politički rad, prigodničarske priredbe za državne blagdane i proslave, predavanja, u koje je utkana ideologijska matrica pod velom prosvjećivanja narodnih masa. Ideologijsku zaslijepljenost mo-

žemo iščitati u viđenju zvona od utjecajnog člana KP, isključivo kao vjerskog simbola (zanemarujući njegovu transcendentnost). Začudjuće je neprepoznavanje zvona kao neopodnog za funkcioniranje seoske zajednice u onom vremenu i prostoru. Seljaci nisu posjedovali satove, a nije postojao ni javni sat. Vrijeme se iščitavalo po suncu. Zvono je služilo prepoznavanju dobi dana, obrani od nepogoda (razbijanje oblaka), objavljivanju; požara, smrti, nepogoda – okupljanju ljudi. Vidljiv je rascjep između riječi i djela. Propagira se prosvjećivanje, a zalaže se za gradnju zadružnog doma, i to građevnim materijalom škole. Uočava se da konačnu riječ, u izvedbenom projektu i njegovoj realizaciji, imaju članovi KP-a i njen sekretar, kao posljednja instanca vlasti. Zapažamo sporost, površnost i nestručnost odgovornih (odugovlačenje s projektom, nedostatak vodovodnih instalacija u projektu), donošenje odluka nestručnih osoba po pitanju gradnje škole (promjena projekta), nedjelotvornost nadležnih organa vlasti na općinskoj razini, kočeni u djelovanju ideologijskom hijerarhijom. Iako je zakonom svima jednako dostupno obrazovanje i politički se propagira prosvjećivanje i opismenjavanje naroda, odnos prema gradnji škole zrcali skrivene socijalne razlike i moralno-etičku sliku društva. Djeca malog hrvatskog sela osuđena su na pješaćenje od 14 km dnevno, izložena vremenskim nepogodama u uređenju koje proklamira humanost i jednaka prava. Moralno-etična erozija društva vidljiva je iz odnosa prema zajedničkom dobru: raznošenje, posuđivanje i „nestajanje“ građevinskog materijala, prodaja po podobnosti, davanje poslova prema poznanstvu, prijateljstvu i političkoj podobnosti te neizostavna osobna korist. Izostaje iskrena briga za zajedničko dobro! Odluke donesene na svim razinama odišu koristoljubljem i ideološkim natruhama. I ne manje uočljivo, u državnim višenacionalnim okvirima, teško se ostvaruju poboljšanja za vlastiti narod u školskom sustavu, uvijek nedostaju sredstva – dok i država, u teškim ratnim okolnostima, pokazuje brigu za školstvo. Taj skriveni odnos, natopljen ideologijskim natruhama, zrcali se u cjelokupnom procesu izgradnje osmogodišnje škole u Gotalovu, pogotovo u komunističkom višenacionalnom jugoslavenskom okviru.

7. Zaključak

Zapise kroničara u *Ljetopisu Osnovne škole Gotalovo*, o gradnji škole, možemo iščitati na više razina. U odnosu na društveno-političko uređenje, možemo promatrati strukturno-funkcionalnu, ideologijsku, socijalnu i moralno-etičnu razinu. Djelatan odnos prema gradnji škola u Austro-Ugarskoj Monarhiji postupno jenjava, da bi u Kraljevini Jugoslaviji do izražaja došla materijalna nebriga, tromost i nedjelotvornost sustava. Usprkos ratnim okolnostima za vrijeme NDH, iščitava se briga nadležnih institucija za školstvo i pronalaze se sredstva za gradnju škole. U državnom okviru SFR Jugoslavije naglašena je ideologijska matrica, koja se zrcali u prioritetu gradnje zadružnog doma kao simbola socijalističke izgradnje. Izražena je tromost sustava, onemogućavanje inicijative pojedinaca i prekomjerna kontrola i hijerarhijska ovisnost o odlukama SK. Socijalna i moralno-etična erozija društva, zrcali se u koristoljublju i nedovoljnoj brizi za zajedničko dobro i šire, za dobrobit i izobrazbu novih naraštaja.

Summary

A “Saga” about the construction of the school in Gotalovo

Along with a retrospective of the history of the village and the history of the first school, the paper presents the construction path of the new school building in Gotalovo which, from the collection of primary documentation until its construction, lasted for thirty years. The central part of the paper deals with the structural and functional display of government administration opposed to education, within a certain government frame. The process of construction is not only connected with the material possibilities of the society and the number of children but also with an idealistic matrix of the socio-political system which mirrors itself towards the construction of school buildings.

Učitelji škole Gotalovo:

Mijo Kovač, prvi učitelj; Petar Sokolić (1882. – 1986.) Hermina Šlogarova (1886. – 1887.); Josip Trbuljak (1887. – 1896.); Hinko Tomerlin (1896. – 1902.); Stjepan Gjurković (1902. – 1919.); Nikola Salajpal (1919. – 1922.); Radoslav Kovač (1922. – 1923.), abiturijent; Milka Martina Stipaničić, kandidatice iz Zagreba (1923. godine); Eva Matonički (1923. – 1925.); Mila Miholjević i Ljudevit Miholjević (1923. – 1927.); Regina Bezjak (1927. godine) i Đuro Šoštarec (1927. godine, privremeni učitelj); Franjo Horvat (1927. – 1931.); Josip Kovač (1931. – 1937.); Ivan Horvat i Marija Horvat (1937. – 1941.); Dragutin Kaniški (1941. – 1952.); Ivan Matanović (1952. – 1954.); Dragutin Božić (1954. – 1956.); Marijan Vlahović (1956. godine); Marija Pimenov (1957. godine); Ana Vlahović (1957. godine); Jozo Jurković (1960. godine).

Sreski i županijski školski nadzornici:

Jakob Salamon (1881. godine); Franjo Lugaric (1884./1885. godine); Petar Valić (1888./1889. godine); Mito Nešković (1889./1890. godine); Petar Valić (1887. godine); Mihovil Švacov (1902./1903. godine); Mile Teslić (1907./1908. godine); Eduard Šmit (1895. godine); Ivan Muha (1913./1914. godine); Ivan Ostojić (1914./1915. godine); Mihovil Jug (1915./1916. godine); Franjo Gold (1927./1928. godine); Milan Šulc (1937. godine); Petar Košutić (1938. godine); Pavle Sviličić (1942. godine).

Predsjednici Školskog odbora:

Tomo Mihalić; Ignac Podunajec (1949. godine); Lončarević (1954. godine); Josip Šestak (1956. godine); Slavko Sočev (1958. godine); Valent Ciganek (1959. godine); Ivan Šestak (1960. godine).

Izvori

- *Spomenica – Ljetopis pučke škole Gotalovo* 1908. – 1947. godine
- Arhiv pučke škole *Gotalovo*
- Zapisnici školskog odbora *Osnovne škole Gotalovo* od 1947. do 1962. godine
- *Knjiga naprednih livadara*
- Arhiv Osmogodišnje škole Gola

(Napomena: navedeni podatci mogu se iščitati u Spomenici pod navedenom godinom i unesenim mjesecom opisanog sastanka. Ljetopisac je službujući učitelj u navedenom godinama.)